

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæstio I. An & qualis Satisfactio sit à Confessario in Sacramento
Pœnitentiæ imponenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Nec obstat, quòd Ecclesia non possit præcipere actus merè internos. Nam hoc admisso (quòd Nonnulli negāt) non præcipit hic Ecclesia dirigē actus merè internos, sed susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ, quòd est symbolum externum, exigens confessionem extèrnā etiam interiorum peccatorum, uti & dolorem internum; quem proinde Ecclesia compræcipit determinando jus divinum, quatenus id necessariū est ad constitutionē actus extèrni in esse Sacramenti. Quemadmodum potest præcipere verum contractum, veram orationem, veram missæ celebrationē &c. Unde in hōc deficiens possit puniri ab Ecclesia, non quidem per iudicem, quamdiu defectus latet, (idem esset de peccato extèrno, quòd non possit probari) sed per ipsam legē, seu per sententiam à lege latam, si lex aliquam ferret, prout non fert, sed ferendam præcipit c. *Omnis utriusque sexus*. Vide Dicta disp. 3. de Legibus q. 8.

Petes III. an sicut potest iudicio Confessarii penitens differre communionem

paschalem, sic & confessionem perficiendam postea per absolutionē? Videtur enim quòd non quia in c. *Omnis utriusque sexus* tantum sit sermo de communionē. Resp. quæstionem esse de subiecto non supponente: non enim requiritur iudiciū Confessarii ad hoc; cum annus à Januario inceptus necdum expiret quoad præceptum confessionis. Et sanè hoc est signum, quòd illud ipsum Papa seu Conciliū supposuerit: aliis enim æquē idem de confessione dixisset, quòd de cōmunionē; præsertim cum ratio differēdi cōmunionem potissimum ex confessione ipsa sumatur. Equidem dici potest, quòd etsi à Paschate annus inciperet in sequenti Paschate inclusivè terminandus, adhuc possit iudicio Confessarii differri absolutio: nec oportuerit id specialiter exprimi; utpote quòd satis videbatur contentum in facultate ista circa communionem, ad quam ordinatur confessio, & cujus dilatio potissimum desumitur ex defectu circa confessionem.

iudicio Confessarii differri confessio, nisi communicatio paschalis.

DISPUTATIO QUARTA.

De Satisfactione, quæ est tertia pars materialis Sacramenti Pœnitentiæ, & Indulgentiis.

QUESTIO I.

An & qualis Satisfactio sit à Confessario in Sacramento Pœnitentiæ imponenda?

GENERALITER satisfacere dicitur, quicumque in aliquo genere facit, quòd & quantum debet. Sed strictè loquendo, dicitur is tantum satisfacere, qui alteri præstat quantum est satis animo irato ad ulciscendā injuriā. Et sic satisfactio in ordine ad Deum offerens, est quædā compensatio, qua homo pro peccatis commissis aliquid Deo persolvit. Cum autem duo sint in peccato, videlicet culpa habens adjunctū reatum pœnæ æternæ, quando est mortalis, & reatus pœnæ tēporalis, quæ sæpè manet remissa culpa: hinc duplex est satisfactio, una, quæ est iustitiam Deo pro culpa, quæ coincidit cum contritione & aliis dispositionibus ad justificationem requisitis, alia, quæ satisfacimus pro pœna restante. Quòd fit dupliciter: aliquando enim ab homine suā sponte aut certè extra Sacramentum Pœnitentiæ assumitur aliquid, quòd Deo pro pœna ex peccato relicta exhibet aut persolvit: aliquando in Sacramento Pœnitentiæ à Confessario injungitur pœnitentibus. Et de satisfactione posterioris generis quæ est pars integralis pœnitentiæ, potissimum hic est sermo. De priori vero, quæ est ex opere operantis actum est in *Tract. de Gratia disp. de Merito* q. 7.

DEO I. Confessarius regulariter & per se loquendo debet imponere pœnitentiā satisfactionem. Ita cōmuniter Doctores. Et patet aperte ex *Tridentino sess. 14. c. 8.* ubi tractans de Satisfactione sacramentali ait: *Claves Sacerdotum non ad solvendum duntaxat, sed & ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres credunt & debent.* Quòd etiam definit *can. 15.* Ratio est, quòd hoc tribunal sit vindicativum, in quo sacerdos loco Dei absolvit; adeoq; sicut Deus remissā culpā relinquere solet pœnam temporalem satisfactione delendam, sic illam imponere debet sacerdos. Deinde satisfactio est pars integralis hujus Sacramenti; cujus integritatem debet sacerdos curare. Dixi, *regulariter*: nam incapaci, v. g. moribundo extra usum rationis constituto, nulla imponi debet. Idem est, si constaret pœnitentem non indigere satisfactione, neque etiam remedio contra peccatum futurum: quòd rarò constare potest.

In Sacramento Pœnitentiæ est regulariter imponenda satisfactio. Quæ de causa.

Enimverò etsi in hoc de criminibus iudicio congruè ad divinam iustitiam, & ejusdem Sacramenti à Baptismo distinctionem, locum habeat quædam punitio & vindicta, ea tamen mitis est; & maximū quòd agitur

Est nihilominus tribunal gratiæ, non iræ vel pœnarum.

atque intéditur, est remissio delictorū: aded- que meritō censetur tribunal gratiæ. Nec eti- am propterea, id est, ob satisfactionē, existimā- runt, Patres scilicet, Sacramentum Pœnitentiæ esse forum iræ vel pœnarum, ut optimè Trid. suprà.

3.
Imponenda
regulariter
satisfactio
per modum
præcepti.

Videtur autem omnino dicendum cum Coninck disp. 10. dub. 8. pœnitentiā regula- riter esse injungendam per modum præcep- ti, non autem solum, per modum consilii, ut etiam colligitur ex prius relatis verbis Tridentini sup. & canonibus, ac ulu ipsaque naturā iudicii, in quo rei plecti solent pœ- nā præceptivè impositā. Sic etiam in t. 1. 1. ponitur pars Sacramenti integralis. Nec major alleviatio pœnitentis est, quàm quòd pœnitentia ejus arbitrio relinquatur: cum tamen pro gravibus culpis leves pœnitentias non debeat Sacerdos imponere, sed congruè castigare. Potest tamē juxta Doctores con- munitus simul & saltem ex parte imponi satisfactio sub consilio. Quod interdū expedi- ret scrupulosis, fragilibus, piis, equidē suffi- cientia facturis; quibus ita de fructu sacra- mentali sine speciali vinculo provideretur.

potest tamen
ex parte si-
mul imponi
per modum
consilii.

4.
Debet esse
proportio-
nata pecca-
tis, & qua-
liter.

DICO II. Confessarius debet injungere pœnitentias proportionatas peccatis, tam quoad illorum castigationem, quàm quoad medelam: quantitas verò relinquatur arbi- trario Confessariorum, consideratā qualitate peccati pœnitentis, indulgentiis promeren- dis, & aliis circumstantiis. Est communis. Patet ex Tridentino sup. dicente: *Debent ergo Sa- cerdotes Domini, quantum spiritus & prudentia sug- gesserit, pro qualitate criminum & pœnitentium facultate salutare & convenientes satisfactioes injungere, ne si forte peccatis conniveant, & indul- gentiis cum pœnitentibus agant, levissima quedam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur.* Deinde subjun- git: *Habeant autem præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteri- torum peccatorum vindictam & castigationem.* Debent igitur Confessarii, quantum fieri potest, pro majori crimine majorem satis- factionem imponere; quæ potissimum simul sit contra peccata futura conveniens medi- cina. Relinquitur autem quantitas de cete- ro Confessarii arbitrio juxta illud Triden- tini: *Quantum spiritus & prudentia suggererit.* Idemque satis colligitur ex cap. *Deus qui, de Pœnit. & remiss.* Ratio est, quòd hoc Sacra- mentum sit institutum in bonum & utili- tatem pœnitentis, sicut medicina in bonum corporaliter infirmi: adedque sicut in hoc curando non solum morbus, sed etiam cōditio ægroti attenditur; sic in pœnitente non tantum peccata secundum se debent attendi, sed etiam qualitas personæ, v. g. an pœniten- tiam implebit, an non retrahetur à confes- sione, an non fiet pusillanimis &c.

5.
Mortis Ri-
tualis Ro-
mani.

Quare (inquit *Rituale Romanum tit. de Sa- cram. Pœnit. alloquens ministrum*) *caver, quan- tum fieri potest, ut contrarias peccatis pœnitentias in-*

jungat: veluti avaris elemosynas, libidinosis jejunia vel alias carnis afflictiones, superbis humiliatis offi- cia, desidiolis devotionis studia. Rarius autem vel fer- rius consentibus, vel in peccata facile recidentibus, utilissimum fuerit consulere, ut saps, puta semel in mense, vel certis diebus solemnitibus confiteatur, & si expediat, communicent.

Alioquin juxta Doctores præstat sapè prudenter dissimulare, minores pœnitentias injungendo, quàm nimia austeritate homines à Sacramento detertere. juxta illud quod dic- tur cap. *Alligant 26. q. 7.* ex Auctore Operis imperfecti: *Est erratum modicam pœnitentiā im- ponentes, nonne melius est propter misericordiam ra- tionem reddere, quàm propter crudelitatem? Quare infert Coninck sup. n. 73. sacerdotem nunquā debere talem injungere pœnitentiā, quam omnino credit pœnitentem ex aliqua imbe- cillitate non impleturum.*

Nota I. quòd licet ad satisfaciendum uti- lissima sint jejunium, oratio & Eleemofy- na, quia peculiariter sunt pœnalia; nihilominus quævis alia bona opera possunt in- jungi, siue interna, siue externa, siue libera, siue etiam præcepta. Nam hæc omnia ope- ra sunt alioquin satisfactoria. Opera quoque interna satis sunt sensibilia per impositio- nem & acceptationem, ut sint pars Sacra- menti: ipseq; minister fungitur vice Christi in hoc velut divino foro, adedque potest præ- cipere interna. Opera verò præcepta si im- ponantur, nascitur inde saltem specialis im- plendi obligatio. Nec ratio præcepti impe- dit, quòd minus opus sit satisfactorium ex opere operantis: adedque si imponatur à Sacerdote, fiet sacramentaliter satisfactorium. Quia tamen impositio operum liberorum magis punitiva est, meliusque cavet futura peccata, regulariter est adhibenda, saltem si- mul cum impositione operum præcepto- rum.

Quando itaque Confessarius non im- punitat se injungere rem præceptam, intelli- gitur pœnitentia de re aliàs indebita. Unde si injungatur jejunium, auditio missæ &c. Confessarius aliud non declaret, pœnitens non satisfaciet jejunando aut audiendo Missam, ad quod alioquin ex præcepto aut vo- tō erat obligatus: hæc namque censetur magis confessarii; cum regulariter & congruen- tius soleant injungi opera aliàs indebita. Nisi forte obligatio alia per accidens & præter intentionem superveniat, vel sit in- solita & extraordinaria, v. g. si pœnitentia fuit de eroganda eleemofyna, & occurrat pauper extremè indigens, tunc enim eadem eleemofynā implebitur obligatio naturalis & sacramentalis. Simili modo si Confessarius injunxit auditionem Missæ quotidianam per unum mensem, non censetur voluisse obligare, ut occurrente festo pœnitens audiat duas. Sic etiam etsi posset in pœ- nam imponi vitatio occasionis proxime, restitutio debita ex justitia &c. quando ta- men hoc non satis explicat Confessarius, censetur

cenfetur tantum penitenti declarare obligationem intrinsecam, ac exigere propositum faciendi, quod de per se debet facere.

Quia verò de quibusdam operibus in particulari Nonnulli dubitarunt, aut dixerunt, ea non posse imponi, notanter de confessione, communione, ac denique oratione pro aliis, etiam defunctis: probatur oppositum in primis de confessione ex ipsa praxi, & quia confessio est optimum opus, maximeque idoneum ad curandas pravas consuetudines & impediendam reincidentiam. Cavendum solum, ne iungatur eum iusto gravamine penitentis repetitio criminum non necessaria.

Quantum ad communionem, patet: tum quia illam potest præcipere Ecclesia; ergo & iudex in Sacramento: tum quia rectè imponitur, & imponi solet lucratio indulgentiæ, quæ communionem frequenter supponit ac prærequirit. Immo rectè non potest Ecclesia, potest equidem Confessarius imponere non sacrilegam: plus enim hic potest circa interna; cum etiam merè internum opus possit præscribere. Addo interdum etiam imponi posse abstinentiam à communionem. Primo, si ipsa comestio foret malè sumenda. Secundo, si expediat reverentiæ Sacramenti, mortificationi penitentis &c. subinde abstinere. Tunc enim abstinentia rectè consulitur; quidni ergo à iudice præcipiatur? Præcipit quoque Ecclesia abstinentiam à secunda communionem, & juxta Nonnullos in die veneris sancto ab omni, possètque ex causa idem præcipere aliis diebus aut certis personis: quidni ergo similiter possit Confessarius?

Denique quoad orationem pro vivis aut defunctis probatur, primò ex usitata praxi. Secundo, quia etsi eis applicetur vis imperatoria, potest vis satisfactoria applicari ipsi oranti. Tertio, quia etsi defunctis aut aliis applicaretur etiam satisfactio ex opere operantis, potest & necessariò deberet (quidquid intenderet minister aut penitens) satisfactio quæ sacramentalis, sive ex opere operato, prodesse soli penitenti, qui factum seu effectum sacramentalem (ut inductione patet) non potest aliis communicare. Confirmatur: quia dum imponuntur Liturgiæ cum precibus adjunctis, imponuntur orationes contentæ, quæ pro variis vivorum & defunctorum necessitatibus ex parte funduntur. Unde meritò *Catechismus Romanus de Sacram. Pœnit. § 63* commendat Sacerdotibus, ut huiusmodi orationes pro defunctis penitentibus iungant.

Nota II. quòd dum Confessarius in impositione penitentia determinat certum tempus debeat in eo impleri, ut et. Nec tamen eo elapso expirat, nisi ex circumstantiis colligatur Confessarium noluisse ultra determinatum tempus obligare: quia regulariter non tamen attendit

rationem temporis, quàm operis in se. Si autem nullum tempus fuerit determinatum, implenda est primà opportunitate, sic ut non diu differatur: immo dilatio valde notabilis penitentia gravis potest esse mortalis, juxta Doctores communiter; ut patet à simili in toto: quàmvis hoc non tam facile contingat, secluso culpabili oblivionis periculo aut erronea existimatione penitentis. Quod verò *Diana P. 2. Ty. 15. Resol. 53.* pro dilatione notabili præfigit tempus unius anni, omnium id arbitratur *versus quaest. 13. sect. 6.* relinquens id definiendum arbitrio prudenti, pro varietate rerum sive penitentiarum, personarum & occasionum.

Nota III. ex *Rituale Romano* peccatis occultis quantumvis gravibus non esse iungendam penitentiam publicam, utpote infamativam penitentis. Secus est de peccatis publicis: ut contra *Navarrum* docent communiter Doctores. Immo hoc aliquid est necessarium, quando scilicet scandalum datum non potest aliter reparari.

Nota IV. Usitatè quidem & consultius satisfactio imponi ante absolutionem, potest tamen etiam immediatè post imponi quia adhuc durat idem iudicium. Ita communiter Doctores. Porro congruentius præcedit, ut ex ipsa penitentia humili acceptatione crescat dispositio penitentis ad effectum principalem. Addunt Nonnulli, ne fortè postea penitentiam acceptate recuset. De quo tamen rariùs est timendum circa ritè dispositos. Addi etiam passim solet, quòd cum satisfactio sit pars integralis quasi materialis, debeat præcedere formam. Verum constat eam, etsi prius imponatur, equidem semper in executione formam sequi. A qua etiam satis determinatur, etsi postea imponatur: tum ipsa impositio, quæ est sententia secundaria; tum absolutione, quæ facit, ut sit sacramentalis. Non potest tamen ipsa impleri ante absolutionem; ut constat ex usu, idcirco etiam observando, quòd satisfactio debeat residuum poenæ restantis post culpam remissam, cuius remissio fit per absolutionem, & præcedere debet remissionem poenæ. Potest tamen interdum Confessarius dilaturus absolutionem, interea ad probandam penitentis dispositionem, aliquid ab eo exigere: præsertim ut impleat priorum confessionum penitentias à se neglectas. Videri etiam potest sacramentalis, quæ ante absolutionem impleatur, si verum & probandum sit, quòd ex *Palatio* refert *Lugo de Pœnit. disp. 4. n. 170.* Græcus non solitus absolvere ante expletam poenitentiam. Quamquam *Scotus d. 16. q. 1. n. 7.* dicat, quòd satisfactio debet sequi Sacramentum Pœnitentiæ ad hoc, ut habeat efficaciam... *Ista enim sententia Sacerdotis sic absolvit, quòd tamen ligat, ad satisfactionem scilicet pro restanti poena temporali.*

Aliàs implenda est primà opportunitate.

An vel qua dilatio gravis.

Occultis peccatis est imponenda: publicis publicis imponi potest, & interdum debet.

12. Rectius, non necessariò imponitur ante absolutionem.